

کارشناس «آتی‌نو» به پرسش‌های بیمه‌ای خوانندگان پاسخ می‌دهد:

نحوه برقراری بیمه بیکاری بدون نامه عدم نیاز

حوزه کار و تأمین اجتماعی به دلیل تعدد قوانین و مقررات، دارای پیچیدگی‌ها و ظرافتی است که بسیاری از افراد و مشاغل در حوزه کاری و کارفرمایی را درگیر خود می‌کند. یکی از ضروری‌ترین امور حمایتی در این بستر، ارائه خدمات مشاوره تخصصی است. از این رو، هفته‌نامه آتی‌نو با راه‌اندازی این صفحه، تلاش دارد تا با ارائه خدمات مشاوره، کمک کند تا شرکای اجتماعی سازمان تأمین اجتماعی بتوانند وفق قوانین و مقررات، بخشنامه‌ها و آیین‌نامه‌های اجرایی از حقوق خود مطلع شده تا هنگام بروز مشکل یا اختلاف به راهکاری درست و دقیق دست یابند.

یکی از آشنایان، سه ماه قبل به علت اتمام قرارداد کار از کارگاه تولیدی اخراج شد. وی با مراجعه به اداره کار برای برقراری بیمه بیکاری (نامه عدم نیاز) از کارفرما درخواست ارائه و کارفرما از ارائه آن نامه خودداری کرده است. در نهایت به علت عدم معرفی بیمه‌شده توسط اداره کار به تأمین اجتماعی جهت برقراری مقرر، او نتوانسته از بیمه بیکاری استفاده کند. در این ارتباط چون قرارداد یک ساله دوم من نیز ۱۰ روز دیگر به پایان می‌رسد و کارفرما تمایلی به تمدید آن ندارد اگر کارفرما «نامه عدم نیاز» را به اداره کار ارائه ندهد، من نیز موفق به دریافت بیمه بیکاری نخواهم شد؟

طبق ماده (۲) قانون بیمه بیکاری، بیمه‌شده بیکار به فردی اطلاق می‌شود که بدون میل و اراده خود (یعنی غیرارادی) از محل کار اخراج و بیکار شده است؛ طبق بند «ب» ماده (۶) قانون، بیمه‌شده ملزم است حداکثر تا ۳۰ روز بعد از وقوع بیکاری ضمن مراجعه به اداره کار مربوطه (مراجعه تا سه ماه نیز با عذر موجه امکان پذیر است) نسبت به تنظیم دادخواست جهت برقراری بیمه بیکاری اقدام کند. از طرفی طبق ماده (۸) آیین‌نامه اجرایی قانون بیمه بیکاری، تشخیص ارادی یا غیرارادی بودن بیکاری بیمه‌شده صرفاً به عهده اداره کار است و در صورتی که بر اساس تشخیص اداره کار بیکاری بیمه‌شده غیرارادی باشد طبق ماده (۴) قانون جهت برقراری مقرر به شعبه مربوطه تأمین اجتماعی معرفی می‌شود. در همین رابطه و در راستای اجرای ماده (۸) آیین‌نامه مذکور، قبلاً مدیر کل وقت حمایت از مشاغل و بیمه بیکاری وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی طی بخشنامه شماره ۲۳۱۷۸ مورخ ۱۳۹۴/۱۲/۱ به ادارات کار سراسر کشور زیرمجموعه وزارتخانه ابلاغ کرده بود، افرادی که در پایان قراردادهای با ماهیت دائم و مدت معلوم موقت بیکار شوند تشخیص بیکاری ارادی (عدم تمایل بیمه‌شده به تمدید قرارداد) و یا بیکاری غیرارادی (عدم تمایل کارفرما به تمدید قرارداد) مستلزم اخذ (نامه عدم نیاز) از سوی کارفرما است. در این خصوص بعضی از کارفرمایان از صدور (نامه عدم نیاز) پیروی می‌کردند و بیمه‌شده بعد از معرفی به تأمین اجتماعی از بیمه بیکاری بهره‌مند می‌شد و بعضاً عده کمی از کارفرمایان بنابه دلایلی از دادن نامه عدم نیاز استنکاف کرده و نهایتاً بیمه‌شده از مزایای بیمه بیکاری منتفع نمی‌شد. در این ارتباط شکواییه‌ای از طرف یکی از بیمه‌شدگان به دیوان عدالت اداری تسلیم شد و هیأت عمومی دیوان عدالت اداری طبق دادنامه شماره ۱۴۰۱۰۹۹۷۰۹۰۵۸۱۰۷۴۹ مورخ ۱۴۰۱/۴/۲۱، بخشنامه شماره ۲۳۱۷۸ مورخ ۱۳۹۴/۱۲/۱ مدیر کل وزارتخانه مذکور را مغایر با مواد (۶) و (۱۴) قانون بیمه بیکاری و مواد (۷) و (۸) آیین‌نامه اجرایی قانون مذکور و تبصره ماده (۳۰) قانون کار تشخیص و جهت عدم تکلیف اضافی برای بیمه‌شده بیکار و مشخص نبودن ضمانت اجرایی عدم ارائه (نامه عدم نیاز) رأی به ابطال بخشنامه مذکور داده است. به این ترتیب با توجه به توضیحاتی که داده شد درخواست (نامه عدم نیاز) مربوط به سازمان

تأمین اجتماعی نبوده بلکه از طرف اداره کار واقع در حوزه عملکرد محل اشتغال بیمه‌شده، از کارفرما درخواست می‌شد؛ لذا با توجه به رأی هیأت عمومی دیوان مبنی بر ابطال بخشنامه مذکور، اصولاً از این به بعد ارائه نامه عدم نیاز از طرف کارفرما به اداره کار توجیهی نخواهد داشت. در این ارتباط اگر قرارداد شما بعد از پایان آن تمدید نشود و منجر به اخراج شود، بعد از تنظیم شکواییه در اداره کار و تکمیل فرم دادخواست و بدون نامه عدم نیاز، بعد از معرفی به سازمان تأمین اجتماعی با احراز سایر شرایط مربوطه می‌توانید از مقرر بیمه بیکاری بهره‌مند شوید.

چهار ماه در یک کارگاه تراشکاری کار می‌کردم. آتش‌سوزی شدیدی منجر به تعطیلی کارگاه و بیکاری من شد و گزارش سازمان آتش‌نشانی نیز در این ارتباط موجود است. با توجه به اینکه من فقط چهار ماه سابقه کار و پرداخت حق بیمه دارم، آیا بیکاری‌ام جهت برقراری بیمه بیکاری لازم است همانند سایر بیمه‌شدگان بیکار شده و طبق بند «الف» ماده (۶) قانون بیمه بیکاری، حداقل شش ماه سابقه پرداخت حق بیمه باشد؟

خیر. طبق تبصره «۲» ماده (۲) قانون بیمه بیکاری، بیمه‌شدگانی که به علت بروز حوادث قهریه و غیرمترقبه مانند سیل، زلزله، جنگ و آتش‌سوزی بیکار شوند با سابقه کمتر از شش ماه نیز با در نظر گرفتن سایر شرایط مشمول دریافت مقرر بیمه بیکاری هستند.

۱۱ سال سابقه کار و پرداخت حق بیمه دارم و از کارگاه اخراج شده‌ام. در مهلت مقرر جهت تنظیم شکواییه و دادخواست برای برقراری بیمه بیکاری به اداره کار مراجعه و مقرر شده چند روز آینده برای برقراری بیمه بیکاری توسط اداره کار به تأمین اجتماعی معرفی شوم. با توجه به اینکه من مجرد هستم و پدر و مادرم تحت تکفل من قرار دارند، مدت دریافت بیمه بیکاری و نحوه محاسبه آن چگونه است؟

طبق جدول مربوط به دوره پرداخت مقرر بیمه بیکاری، بیمه‌شدگانی که از ۱۲۱ ماه لغایت ۱۸۰ ماه (یعنی حدوداً از ۱۰ سال تا ۱۵ سال) سابقه پرداخت حق بیمه دارند و متأهل یا متکفل (مثل شما) هستند مشمول دریافت مقرر بیمه بیکاری به مدت ۲۶ ماه خواهند بود. نحوه محاسبه مقرر بیمه بیکاری عبارت است از متوسط مزد روزانه بیمه‌شده ظرف ۹۰ روز قبل از تاریخ وقوع بیکاری ضربدر ۵۵٪ ضربدر عدد ۳۰ و چنانچه مبلغ مورد محاسبه طبق فرمول مذکور از حداقل دستمزد سال برقراری مقرر کمتر باشد، میزان آن به حداقل دستمزد مصوب شورای عالی کار ترمیم داده می‌شود. ضمناً اگر بیمه‌شده متأهل یا متکفل باشد، ۱۰ درصد حداقل دستمزد روزانه کارگر عادی نیز به تعداد افراد تحت تکفل (حداکثر تا چهار نفر) به مقرر اضافه می‌شود، به شرطی که کل مبلغ برقراری از حداقل دستمزد کمتر از ۸۰ درصد متوسط مزد بیمه‌شده بیشتر نباشد.

شوهرم که بیمه‌شده تأمین اجتماعی بود، فوت کرده است. غیر از من و یک فرزند خردسال، مادر متوفی نیز در زمان حیات بیمه‌شده تحت تکفل او بود. با توجه به اینکه یکی از مدارکی که برای برقراری مستمری لازم است گواهی انحصار وراثت است و چون باید آگهی انحصار وراثت در روزنامه چاپ شود؛ لذا اخذ گواهی انحصار وراثت از مراجع قضایی مدت زمانی طول می‌کشد، آیا سازمان تأمین اجتماعی جهت حل این موضوع دستورالعملی دارد؟ ضمناً میزان سهم مستمری هر یک از وراثت چقدر است؟

در ارتباط با گواهی انحصار وراثت، سازمان تأمین اجتماعی جهت همراهی با بازماندگان متوفی طبق بخشنامه صادره اعلام کرده مهلت ارائه گواهی انحصار وراثت حداکثر ۹ ماه پس از سپری شدن از تاریخ فوت بیمه‌شده متوفی است. ضمناً سهم مستمری همسر ۵۰ درصد و هر کدام از فرزندان ۲۵ درصد و سهم هر یک از والدین ۲۰ درصد است و میزان سهم هر یک از بازماندگان عبارت است از میزان سهم او ضربدر مبلغ مستمری استحقاقی متوفی تقسیم بر مجموع سهام بازماندگان واجد شرایط. لازم به یادآوری است طبق رأی شماره ۱۳۹۰/۳/۳۰ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری صد درصد مستمری استحقاقی صرف‌نظر از تعداد بازماندگان بین آنها قابل پرداخت است.

زمانی که پدرم فوت کرد، من ۲۰ ساله بودم و چون اشتغال به تحصیل نداشتم فقط مادر و یک خواهرم در ردیف مستمری‌بگیران قرار گرفتند، هم‌اکنون که من وارد دانشگاه شده‌ام آیا می‌توانم با ارائه گواهی تحصیلی در ردیف مستمری‌بگیران قرار بگیرم و بتوانم از درمان سازمان تأمین اجتماعی نیز استفاده کنم؟

اگر فرزند ذکور بیمه‌شده متوفی که سن او موقع فوت بیمه‌شده بیشتر از ۱۹ سال بوده و به تحصیل اشتغال نداشته اما بعد از فوت پدر اشتغال به تحصیل کند، در این صورت نمی‌تواند از مستمری بازماندگان و درمان تأمین اجتماعی استفاده کند اما اگر فرزند ذکور در زمان فوت بیمه‌شده که بیش از ۱۹ سال داشته اما به علت اشتغال به تحصیل در ردیف مستمری‌بگیران قرار گرفته باشد، چنانچه بعد از مدتی ترک تحصیل کند مستمری قطع می‌شود اما در صورت اشتغال به تحصیل مجدد مستمری مجدداً برقرار می‌شود.

در اثر حادثه ناشی از کار چون میزان از کارافتادگی من ۴۰ درصد بود مشمول دریافت کارافتادگی جزئی شده‌ام. آیا می‌توانم ضمن دریافت مستمری کارافتادگی جزئی از درمان تأمین اجتماعی نیز بهره‌مند شوم؟

خیر. چون از مستمری کارافتاده جزئی مبلغی بابت درمان کسر نمی‌شود؛ لذا مستمری‌بگیر مشمول استفاده از درمان تأمین اجتماعی نخواهد بود. البته نظر به اینکه کارافتاده جزئی مجوز اشتغال به کار مجدد را دارد در

صورت اشتغال و ارسال لیست و پرداخت حق بیمه توسط کارفرمای جدید حق استفاده از درمان تأمین اجتماعی را خواهد داشت.

من با یک فرزند همراه با پدر شوهرم مستمری بازماندگان شوهرم را دریافت می‌کنیم، چون اخیراً پدر شوهرم از دریافت مستمری انصراف داده، آیا با انصراف او سهم بقیه بازماندگان افزایش می‌یابد؟

طبق (بند ۳ ماده ۸۰) قانون تأمین اجتماعی و دادنامه شماره ۱۳۹۰/۳/۳۰ مورخ ۱۳۹۰/۳/۳۰ دیوان عدالت اداری، اگر یکی از بازماندگان مستمری‌بگیر فوت کند و یا بعداً به هر علت فاقد شرایط استحقاق دریافت مستمری شود در این صورت سهم بقیه مستمری‌بگیران که در ردیف هستند افزایش می‌یابد، اما در صورت عدم پرداخت مستمری به احدی از بازماندگان به علت انصراف از دریافت مستمری، سهم بقیه افراد افزایش نمی‌یابد.

بعد از فوت شوهرم، مستمری بازماندگان دریافت می‌کنم. پدرم نیز که بازنشسته تأمین اجتماعی بود اخیراً فوت کرده است. آیا من می‌توانم همراه با دریافت مستمری خودم، به عنوان بازمانده پدر از مستمری فوت پدرم نیز استفاده کنم؟

خیر. آن دسته از همسران مستمری‌بگیر که از مستمری شوهر خود استفاده می‌کنند، دریافت مستمری از بابت فوت والدین بیمه‌شده خود در مورد آنان قابل اجرا نیست.

مالک یک فروشنده پارچه‌فروشی هستم. با توجه به جواز کسب پارچه‌فروشی سه سال است با نرخ ۱۸ درصد بیمه صاحبان حرف و مشاغل آزاد شده‌ام و کماکان در این حرفه فعالیت دارم. نظر به اینکه در مراجعه به مراکز ملکی و استیجاری تأمین اجتماعی باید فرانشیز درمان پرداخت کنیم اما درمان بیمه‌شدگان اختیاری در این مراکز بدون اخذ فرانشیز و به صورت رایگان انجام می‌گیرد، آیا می‌توانم بیمه مشاغل آزاد را به بیمه اختیاری تبدیل کنم؟

با توجه به اینکه تأیید اشتغال به کار متقاضی بیمه صاحبان حرف و مشاغل آزاد، صرفاً مستلزم دارا بودن پروانه کسب و یا مجوز اشتغال از مراجع ذیصلاح مربوطه باشد و لازم است تصویر مستندات شغلی از متقاضی اخذ و در پرونده فنی بیمه‌شده اسکن شود، لذا طبق مقررات و بخشنامه مربوط به بیمه صاحبان حرف و مشاغل آزاد و تبدیل بیمه مشاغل آزاد به بیمه اختیاری در صورتی مجاز است که بیمه‌شده مشاغل آزاد، شغل مندرج در قرارداد و پروانه کسب و سایر مجوزها را از دست داده باشد. لازم به یادآوری است در صورتی که متقاضی به صورت سیار و بدون پروانه کسب و مجوز مربوطه، اشتغال به کار داشته باشد، چنانچه انجام فعالیت مربوطه مغایر با ضوابط قانونی و عرف معمول جامعه نباشد، می‌تواند با خوداظهاری بیمه مشاغل آزاد شود.

احمد فاضلی

کارشناس سازمان تأمین اجتماعی

درخواست
(نامه عدم
نیاز) مربوط
به سازمان
تأمین اجتماعی
نبوده بلکه
از طرف اداره
کار واقع در
حوزه عملکرد
محل اشتغال
بیمه‌شده،
از کارفرما
درخواست
می‌شد؛ لذا
با توجه به
رأی هیأت
عمومی دیوان
مبنی بر ابطال
بخشنامه
مذکور، اصولاً
از این به بعد
ارائه نامه
عدم نیاز از
طرف کارفرما
به اداره کار
توجیهی
نخواهد داشت

اُتی‌نو
ATIYE ONLINE NEWS AGENCY

atiyeonline.ir

رسانه جامع حوزه رفاه و تأمین اجتماعی

